

**ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТОСТІ
В СУЧАСНІЙ НАУЦІ:
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ
(PPMSRPR)**

**XXIII Міжнародна конференція
молодих науковців**

**22-23 квітня 2021 р.
м. Київ**

Міністерство освіти і науки України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Інститут політичної і соціальної психології НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет психології
Рада молодих вчених факультету психології КНУ
імені Тараса Шевченка
НТСА факультету психології КНУ імені Тараса Шевченка
Університет соціальних та гуманітарних наук
у м. Варшаві, Польща
Університет прикладних наук Західної Македонії,
м. Козані, Греція
Гродненський державний педагогічний університет
імені Янки Купали, м. Гродно, Білорусь
НОВІА університет, м. Вааса, Фінляндія
Університет м. Печ, Угорщина

ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВЕСНА-2021

МАТЕРІАЛИ
XXIII Міжнародної конференції молодих науковців

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТОСТІ
В СУЧАСНІЙ НАУЦІ:
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ДОСЛІДЖЕННЯ (PPMSRPR)

22-23 квітня 2021 р.

Київ
Видавництво Ліра-К
2021

УДК 316.4 + 159.9.01
ББК 88

Рецензенти:

Родіна Н. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова;

Седих К. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Сердюк Л. З. – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології особистості ім. П. Р. Чамати Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України

Редакційна колегія:

Курієв І. Ф., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України; **Ванченко І. М.**, доктор психологічних наук, професор; **Власова О. І.**, доктор психологічних наук, професор; **Данилюк І. В.**, доктор психологічних наук, професор; **Авдеевська А. А.**, доктор психологічних наук, професор; **Крупельницька Л. Ф.**, доктор психологічних наук, доцент; **Львовичка А. М.**, доктор психологічних наук, доцент; **Александрова Н. Ю.**, доктор психологічних наук, професор; **Марушкевич А. А.**, доктор педагогічних наук, професор; **Мілютіна К. Л.**, доктор психологічних наук, професор; **Пашченко С. Ю.**, кандидат педагогічних наук, доцент – відповідальна за випуск; **Психовиць О. В.**, доктор педагогічних наук, професор; **Траверсе Т. М.**, доктор психологічних наук, доцент; **Чуйко О. В.**, доктор психологічних наук, доцент; **Швалб Ю. М.**, доктор психологічних наук, професор; **Яблонська Т. М.**, доктор психологічних наук, професор.

*Друкуються за ухвалою Вченої ради факультету психології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 12 від 22.04.2021 р.)*

Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження, 22-23 квітня 2021 р. : Матеріали XXIII Міжнародної конференції молодих науковців / За ред. І. В. Данилюка, С. Ю. Пашченко. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 318 с.

У Матеріалах XXIII Міжнародної конференції молодих науковців «Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження», організованої та проведеної факультетом психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, окреслено актуальні проблеми психології особистості та представлено широкий спектр результатів наукових досліджень молодих вчених у галузях соціально-поведінкових та педагогічних наук. Матеріали конференції адресовано студентам, аспірантам, докторантам, дослідникам, психологам, педагогам, соціальним працівникам, викладачам вищої школи та усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку наук, які вивчають особистість.

Тези опубліковано в авторській редакції.

Надруковано за сприяння Української психологічної асоціації

ЗМІСТ

Байдарова О. О., Дюльгерова А. Л. Форми і напрямки волонтерства в умовах пандемії COVID-19	9
Бахвалова А. В. Огляд складових структури успішності професійної діяльності журналістів.....	12
Безрукова К. М. Критерії типологізації українських виборців за результатами експертного дослідження.....	17
Бодрова І. О. Професійне самовизначення особистості: структурно-функціональний аспект	20
Борисенко Ю. С. Детермінанти та специфіка професійного самовизначення школярів в умовах пандемії, викликаній COVID-19.....	24
Бугай А. О., Чистякова А. К. Посттравматичний стресовий розлад у когнітивно-поведінковій терапії та арт-терапії.....	28
Бугославська О. О. Особливості установчо-цільового компоненту самореалізації студентів в умовах пандемії	31
Булатевич Н. М., Ориняк О. С. Синдром батьківського вигорання: сутність та особливості прояву	35
Буровська І. О. Схема емпіричного дослідження мотиваційно-сміслових орієнтацій хворих на цукровий діабет.....	38
Бун О. А. Вплив родини на розвиток розладів харчової поведінки	42
Вакуленко Ю. В. Перфекціонізм батьків як чинник емоційної дезадаптації у дітей	45
Васильєва-Халатникова М. О. Людина похилого віку – суб'єкт соціальної інклюзії у сучасній Україні.....	48
Верховод О. В. Типи материнського ставлення як чинник віктимогенності підлітків.....	50
Власюк І. Ю. Вплив креативності та емоційного інтелекту на сприймання анімаційної реклами представниками різних вікових груп	54
Власюк Л. С. Ways to Motivate Students to Improve their Professional Training in the Educational Environment	57

ПРОБЛЕМА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Матвєєв Віталій Олексійович

доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри практичної психології

Київський університет імені Бориса Грінченка,
Віце-президент Міжнародної академії культури безпеки, екології і здоров'я
м. Київ, Україна

Проблема розвитку людини або, іншими словами, проблема самореалізації, на даний момент являється однією з кардинальних проблем сучасності, що потребує не тільки ґрунтового дослідження, але й активного впровадження в життя.

Відсутність цілісної національної системи самореалізації особистості, на наш погляд, гальмує розвиток нашої країни в усіх його напрямках, оскільки історія діє через конкретний морально-психологічний зріз окремої особистості, соціальної групи, народу, всієї нації в цілому, і саме це визначає її поступ. Іншими словами, розвиток суспільства та індивідуальний розвиток людини відносяться один до одного як загальне до конкретного і взаємообумовлюють, взаємовизначають та взаємодоповнюють один одного.

Відтоді як існує наука, різні її галузі так чи інакше торкалися проблеми вивчення людини. І хоча людство завжди мало потребу осягнути людину як багатогранну цілісність, з позицій науки ця проблема, на жаль, так і залишилась не вирішеною.

Нова епоха, в якій ми живемо, в першу чергу, характеризується інтенсивним розвитком штучного інтелекту. Уже зараз роботи, або як їх скорочено називають «боти», не тільки здійснюють керування різноманітною технікою, але й пишуть музику, оповідання, успішно виграють у чемпіонів з шахів і навіть гри «го», яка побудована на інтуїції, якої, як до сих пір вважалося, позбавлений штучний інтелект, успішно проходять тест А. Тюрінга, який полягає в тому, що робот повинен переконати людину в тому, що з нею спілкується не машина, а людина тощо. В ході подальшого входження в наше життя цифрових технологій, з'являється все більше інформації про те, що штучний інтелект не тільки може діяти як програмована, але й як самоп-

рограмована система, а тому може виходити з-під контролю людини, яка її створила. При чому вже є факти, які про це свідчать.

Таким чином, проаналізувавши ситуацію, в якій знаходиться людство, можна сказати, що перед вищою школою стоїть нелегка проблема відповісти на всі виклики, що стоять перед нею, бо саме вона виховує майбутніх спеціалістів, від яких залежить подальший розвиток суспільства.

Для того, щоб стати успішним в наш нестабільний час, щоб не перетворитися в маріонетку штучного інтелекту, очевидно, треба докласти максимум зусиль для розвитку своїх індивідуальних якостей.

Не секрет також, що в серйозні європейські фірми приймають на роботу штат не стільки за наявності престижного диплому, а за наявності практичних навичок та розвинутих здібностей виконувати дану роботу. Той парадокс, що на чолі фірм в Україні нерідко опиняються колишні «трієчники», а відмінники йдуть найматися до них на роботу означає, що «трієчники» можуть володіти розвинутою силою волі, бути хорошими організаторами, вміти нестандартно мислити, швидко приймати рішення тощо. Таким чином, головним недоліком вищої школи є те, що вона, даючи певний обсяг знань, не в повній мірі розвиває індивідуальні здібності студента, не вчить вчитися і переучуватися, а лише надає певні знання. До речі, за останніми дослідженнями соціологів, в наш час європеєць змінює в середньому чотири рази кваліфікацію за своє життя і тому вміння переучуватися повинно бути органічною складовою процесу навчання.

Тому, фактично, мова йде про створення національної системи самореалізації особистості, яка б надавала можливість застосовувати ефективні методики напрацювання та покращення показників розвитку основних фізичних, моральних, інтелектуальних та духовних якостей для подальшого використання в практиці життєдіяльності та досягнення життєвих цілей. Назріла необхідність переходу вищої школи від екстенсивного шляху формування знань (який, в основному, полягає в їх засвоєнні на логічному рівні) до інтенсивного, який полягає в застосуванні передових технологій розвитку здібностей самої людини, щоб бути успішними і конкурентоздатними не тільки в межах України, але й будь-якій країні світу.

Безперечно, що для цього необхідно вводити спецкурси, а в ідеалі – й повноцінні курси на рівні з базовими дисциплінами, де б студенти опановували не тільки теорію, але й практичні рекомендації по самореалізації особистості, тобто як розвивати свої інтелектуальні здібності, силу волі, інтуїцію, образне мислення, пам'ять, високу працездатність, лідерські якості тощо.

Обов'язково в програмі підготовки сучасного студента повинна бути закладена психолого-педагогічна система знань про духовне і психічне життя людини і суспільства, розвиток і вдосконалення психологічних якостей людини як суб'єкта соціальної дії за допомогою різних видів психотренінгу, для ефективного застосування їх у процесі практичної життєдіяльності у різних сферах життя особистості. Сюди ж можна віднести набуття системи знань та навичок, що забезпечують здоровий спосіб життя й які спрямовані на зміцнення здоров'я особистості для пропаганди їх в суспільстві та вміння будувати гармонійні відносини з самим собою та з оточуючими.

На даний же час, щоб здобути успішність і розвинути лідерські якості, люди, які вже отримали вищу освіту, потім часто витрачають час і немалі кошти для освоєння різних курсів-психотренінгів, які нерідко проводяться коучами, котрі, рекламуючи себе в якості знавців езотеричного шляху самореалізації особистості, просто на цьому заробляють гроші, не даючи при цьому ґрунтовних знань. Тому справжні знання і практичні вміння в напрямі самореалізації особистості повинна давати саме вища школа, особливо педуніверситети, випускники яких понесуть ці знання школярам, для того щоб зробити їх успішними в житті.

Автор даної публікації в свій час розробив спецкурс під назвою «Лідерство і основи самореалізації особистості». В ньому висвітлюються не лише теоретичні питання, такі як: проблема самореалізації в релігійних та філософських системах; обґрунтовується визначення, що таке самореалізація особистості; визначається актуальність самореалізації особистості на даному етапі розвитку людства; виокремлюються основні типи і аспекти самореалізації, даються критерії і показники самореалізації особистості в різних сферах людської життєдіяльності та поняття ілюзорної самореалізації тощо, – але й надаються суто практичні рекомендації для розвитку індивідуальних якостей, освоюються

ази психотренінгу. Оскільки самореалізацію особистості можна розглядати як максимальний розвиток фізичних, інтелектуальних, моральних і духовних якостей, то на фізичному рівні, щоб зміцнити своє здоров'я, студенти освоюють елементарні, але в той же час, ефективні вправи тибетської та китайської гімнастики, гімнастику давньоєгипетських жерців – систему Гермеса, систему дихальних вправ, в першу чергу, систему Стрельнікової, яка до того ж покращує звучання голосу тощо. До речі, оскільки при врахуванні того факту, що в ході спілкування краще сприймаються люди, які мають поставлений голос, то на семінарських заняттях освоюються ефективні способи його постановки, в тому числі і з італійської школи оперного співу.

В даному спецкурсі також відводиться чільне місце освоєнню психотренінгу для розвитку сили волі, інших позитивних моральних якостей, в першу чергу, лідерських, а також розвитку пам'яті, інтелекту, свого творчого потенціалу тощо. Людина ж, яка не володіє мистецтвом психотренінгу, нерідко намагається в буденному житті ввійти в стан зміненої свідомості за допомогою алкоголю чи наркотиків, але, зазвичай, це веде не до духовного зростання, а в кінцевому результаті, до деградації особистості.

Таким чином, хотілося б сподіватися, що цей спецкурс є ще одним кроком в бік того, щоб вища школа була по справжньому цікавою і корисною для студентів.

МЕТАКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ УСВІДОМЛЕНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Медінцов Ігор Володимирович

аспірант ОНП «Психологія»

Факультет психології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Усвідомленість – це явище, яке привернуло увагу багатьох науковців та клініцистів протягом останнього десятиліття. Причина великого інтересу до усвідомленості полягає в численних перевагах, які приносить її тренінг. Ці позитивні ефекти були виявлені в різних сферах людського функціонування: емоційній,